

EDUKACJA MUZYCZNA

VI

PRACE NAUKOWE
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie

EDUKACJA MUZYCZNA

VI

pod redakcją Marty Popowskiej

Częstochowa 2011

Redaktor naukowy
Marta Popowska

Rada naukowa

ks. doc. ThDr. Rastislav Adamko, PhD. prof. Katolickiego Uniwersytetu w Ružomberku
(Słowacja) i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
doc. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc., Uniwersytet Hradec Kralove (Czechy)
dr hab. Robert Gawroński, prof. Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
prof. Viktor Portnoi, Konserwatorium im. Aleskandra Głazunowa w Pietrozawodsku (Rosja)
dr hab. Remigiusz Pośpiech, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu Opolskiego
dr hab. Maciej Zagórski, prof. Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie

Redakcja

Małgorzata Kaniowska
Paulina Piasecka (redaktor językowy)
Marta Popowska (redaktor naczelny)
Maryla Renat (redaktor tematyczny)
Anna Stachura-Bogusławska (redaktor statystyczny)

Lista recenzentów

prof. Andrzej Dziadek, Akademia Muzyczna w Gdańsku
prof. dr hab. Leon Markiewicz, Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach
prof. dr hab. Barbara Smoleńska-Zielińska, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
prof. dr hab. Jolanta Szulakowska-Kulawik, Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego
w Katowicach
dr hab. Magdalena Dziadek, prof. Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu

Redaktor naczelny wydawnictwa
Andrzej Miszczak

Korekta

Paulina Piasecka, Dariusz Jaworski

Redaktor techniczny
Piotr Gospodarek

Projekt okładki
Sławomir Sadowski

Na okładce wykorzystano fragment rękopisu Edwarda Bogusławskiego
Sekwencje na sopran i zespół kameralny (2003)

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2011

ISBN 978-83-7455-230-1
ISSN 1895-8079

Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-29, faks (34) 378-43-19.
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
CZĘŚĆ I	
ANALIZY STYLO-KRYTYCZNE	
Maryla RENAT (AJD, Częstochowa) Początki polskiej sonaty skrzypcowej	11
Marcin Tadeusz ŁUKASZEWSKI (UKSW, Warszawa) Inspiracja religijna w dziełach fortepianowych i klawesynowych Mariana Sawy	35
Anna STACHURA-BOGUSŁAWSKA (AJD, Częstochowa) Aleatoryzm i forma otwarta w twórczości Edwarda Bogusławskiego ...	91
CZĘŚĆ II	
Z DOŚWIADCZEŃ DYDAKTYKI MUZYCZNEJ	
Katarzyna SUSKA-ZAGÓRSKA (AJD, Częstochowa) Zagadnienie interpretacji tekstu w nauczaniu przedmiotu Emisja indywidualna głosu z metodyką nauczania	129
Sofia PALAMAR (PSM we Lwowie) Metody przygotowania wokalisty do występu na estradzie	173
CZĘŚĆ III	
VARIA	
Małgorzata KANIOWSKA (AJD, Częstochowa) Baśń o Sinobrodym jako źródło inspiracji dla twórczości scenicznej Beli Bartóka	181
Tomasz KORZENIOWSKI (AJD, Częstochowa) Festiwal Muzyki Filmowej w Krakowie w latach 2008–2011	217
Noty o autorach	247

WSTĘP

W szóstym zeszycie czasopisma „Edukacja Muzyczna” prezentujemy kolejne artykuły, których tematyka zasadniczo dotyczy szeroko pojętej problematyki muzycznej. Pierwszą część stanowią artykuły o charakterze naukowym. Część druga poświęcona jest problemom z zakresu dydaktyki. W ostatnim dziale Varia prezentujemy publicystykę muzyczną. Zeszyt otwiera artykuł **Maryli Renat** pt. *Początki polskiej sonaty skrzypcowej*. Autorka przedstawia w nim stan badań nad tym zagadnieniem, które w dotychczasowej literaturze muzykologicznej było jedynie wzmiankowane lub omawiane ogólnikowo. W artykule znajdziemy również szczegółowe informacje na temat trzech pierwszych polskich sonat skrzypcowych, które zachowały się do naszych czasów: Stanisława Sylwestra Szarzyńskiego – *Sonaty D-dur na 2 skrzypiec i basso continuo*, Karola Ogińskiego – *Sonaty A-dur na skrzypce i basso continuo* oraz Macieja Radziwiłła – *Sonaty – G-dur na skrzypce i klawesyn*. Autorka drobiazgowo omawia formę i styl każdego z tych utworów, poprzedzając wszystkie analizy informacjami z zakresu piśmiennictwa na ich temat.

Tematykę *sacrum* w muzyce porusza **Marcin Tadeusz Łukaszewski** w artykule zatytułowanym *Inspiracja religijna w dziełach fortepianowych i klawesynowych Mariana Sawy*. Trzon pracy stanowią omówienia wybranych utworów na fortepian lub klawesyn M. Sawy, które – jak wyjaśnia na wstępie Autor – mają tematykę religijną bądź są tą tematyką inspirowane. Autor omawia je w kontekście biografii kompozytora, przytacza wypowiedzi artysty dotyczące roli inspiracji religijnych w jego twórczości, dokonuje szczegółowych i wyczerpujących analiz, a swoje spostrzeżenia ilustruje licznymi przykładami muzycznymi. Jako koncertujący pianista deklaruje również chęć popularyzacji tych, bez wątpienia, bardzo interesujących dzieł.

Anna Stachura-Bogusławska w artykule pt. *Aleatoryzm i forma otwarta w twórczości Edwarda Bogusławskiego* prezentuje wyniki swoich badań przeprowadzonych nad spuścizną powstałą we wczesnym okresie twórczości wybitnego współczesnego polskiego kompozytora. Rozważania nad tym zagadnieniem Autorka rozpoczyna od przedstawienia genezy polskiego aleatoryzmu. W swoim wywodzie na ten temat obala niektóre utarte opinie o tym sposobie komponowania w Polsce. W dalszej części pracy przechodzi do omówienia i szczegółowych analiz utworów Bogusławskiego, w których zastosował kompozytor formę otwartą bądź wykorzystał inne rodzaje aleatoryzmu. Autorka wskazuje również na inspiracje, jakimi kierował się twórca podczas komponowania tych dzieł. Rezultatem tej części pracy są wnioski, wysnute w wyniku przeprowadzonej obserwacji, które wskazują na stosowanie przez Bogusławskiego charakterystycznych proce-

dur w akcie tworzenia. Wartość poznawczą artykułu podnosi fakt, że Autorka swoje wywody ilustruje licznymi przykładami nutowymi. Część z nich pochodzi z rękopisów kompozytora będących w posiadaniu rodziny.

Artykuł **Katarzyny Suskiej-Zagórskiej** pt. *Zagadnienie interpretacji tekstu w nauczaniu przedmiotu emisja indywidualna głosu z metodyką nauczania* poświęcony jest problemom dydaktyki wokalne. Praca jest rodzajem refleksji, jaka powstała w efekcie wieloletniego nauczania przez Autorkę przedmiotu emisja głosu w ramach kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Jest ona adresowana przede wszystkim do pedagogów i studentów, którzy zmagają się z problemami charakterystycznymi dla pierwszego etapu nauki śpiewu. Głównym problemem poruszonym w artykule jest tekst literacki w utworze wokalnym i jego interpretacja w praktyce wykonawczej. W omówieniu tego zagadnienia Autorka zwraca uwagę na cztery – konieczne, jej zdaniem – strategie, które należy przyjąć w procesie dydaktycznym, aby początkujący wykonawca mógł w pełni zrozumieć, przeżyć i wykonać dzieło. W dalszej części artykułu Autorka przedstawia analizy formalne wraz z propozycją interpretacji wybranych utworów polskich kompozytorów: F. Chopina, S. Moniuszki, W. Żeleńskiego i M. Karłowicza. Swoje wywody ilustruje licznymi przykładami nutowymi, co w znacznym stopniu podnosi wartość dydaktyczną przedstawionego artykułu.

Część drugą zeszytu, poświęconą problemom z zakresu dydaktyki śpiewu, zamyka artykuł Sofii Palamar pt. *Metody przygotowania wokalisty do występu na estradzie*. Praca jest rodzajem instruktażu w zakresie określonym w tytule.

Kolejny artykuł, rozpoczynający część publicystyczną, napisany przez **Małgorzatę Kaniowską** pt. *Baśń o Sinobrodym jako źródło inspiracji dla twórczości scenicznej Beli Bartóka*, jest próbą ukazania niezwykłych walorów filozoficzno-artystycznych tego dzieła. Autorka przedstawia zarys historii opery węgierskiej, następnie przechodzi do omówienia twórczości B. Bartóka w zakresie tego gatunku. W dalszej części artykułu zaprezentowana jest analiza podstawy treściowej libretta opery – baśni o *Sinobrodym* autorstwa Charlesa Perraulta – oraz dotychczasowe interpretacje przesłania tej legendy. Dalej Autorka omawia genezę opery B. Bartóka *Zamek Sinobrodego*, jej libretto oraz muzyczną i sceniczną koncepcję dzieła. Pracę uzupełnia pełny tekst libretta opery w języku polskim, w tłumaczeniu własnym Autorki z języka angielskiego.

Tematykę historyczną w niniejszym zeszycie reprezentuje artykuł **Tomasza Korzeniowskiego** pt. *Festiwal Muzyki Filmowej w Krakowie w latach 2008–2011*. Na wstępie Autor przedstawia znaczenie muzyki filmowej jako produktu kulturowego, na przykładzie innych festiwali filmowych odbywających się w Polsce, oraz kreśli zarys historyczny rozwoju muzyki filmowej, począwszy od kina niemego do czasów współczesnych. Dalej omawia krakowski festiwal, ukazując jego genezę, ideę powstania oraz repertuar, który poddaje uważnej analizie.

Marta Popowska

Noty o autorach

dr Maryla Renat

Zakład Teorii i Pedagogiki Muzycznej
Instytut Muzyki
Wydział Wychowania Artystycznego
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

dr Marcin Tadeusz Łukaszewski

Muzykologia Teoretyczna i Stosowana – Katedra Dydaktyki Muzycznej
Instytut Nauk Historycznych
Wydział Nauk Historycznych i Społecznych
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

dr Anna Stachura-Bogusławska

Zakład Teorii i Pedagogiki Muzycznej
Instytut Muzyki
Wydział Wychowania Artystycznego
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

dr Katarzyna Suska-Zagórska

Zakład Dyrygowania
Instytut Muzyki
Wydział Wychowania Artystycznego
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

mgr Sofia Palamar

Państwowa Szkoła Muzyczna nr 2 we Lwowie (Ukraina)

dr Małgorzata Kaniowska

Zakład Dyrygowania
Instytut Muzyki
Wydział Wychowania Artystycznego
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

lic. Tomasz Korzeniowski

student kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej studiów stacjonarnych II stopnia
Instytut Muzyki
Wydział Wychowania Artystycznego
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie